

DĚTSKÉ DENÍK SCÉNY

2.

Fabrika SVITAVY

NEDĚLE 11.6.2017

NA ÚVOD...

Už je to zase tady!

Nevšední, obrovsky roztomilý kolos Dětské scény se dal do pohybu. Akce, slova, pohledy, doteky, úsměvy, pot i slzy. Bzučení mouchy startuje vzpomínku.

Na přehlídce jsem poprvé přijela před třinácti lety do Trutnova a snažila se fungovat coby vyjevená studentská pomocnice v redakci plné neznámých lidí. Lidí, které jsem znala jenom z knížek a z jednoho časopisu. Postupem času jsem pochopila, že tihle lidé jsou ten důvod, proč se ráda na Dětskou scénu vracím. Tihle lidé přehlídku už docela dlouhou dobu utvářejí a dávají jí mnoho ze sebe. Nemají totiž předsudky, přistupují k vám s důvěrou, partnersky. Rádi vás vezmou mezi sebe a pomůžou zodpovědět spoustu otázek. Zbaví vás mnohých strachů a naučí vás důležité věci. Komunikaci, lásce k divadlu, radosti z dětí. A i když tu práci v dětském divadle a přednesu dělají léta a mají mnoho zkušeností, jsou schopni otevřeně přiznat, že ne každé představení nebo projekt se jim vždy povede. Chápete to?

Druhý důvod vracet se na Dětskou scénu jsou děti a mladí lidé. Jejich tvorba, přednes, divadlo, diskuse. Jsou to třeba ti, kteří v sobotu recitovali o tak závažných věcech jako například jak se plodí a rodí děti, co nás v budoucnu čeká, jaké je to umírat. Osobnosti, které někdy trápí, že „svět není ničím jiným než pouhou a nespravedlivou sprostárnou“ a že „být dospělým je špinavá záležitost, ale někdo to dělat musí“. Jsou schopni vnímat to, že když se kostka cukru rozpouští, tak se prostě nevratně rozpouští a je to jako když uděláme v životě nenapravitelnou chybu. Mladí muži a ženy, kteří se dokážou sami sobě zasmát a díky kterým na jednom místě, v jednu chvíli mnoho lidí přemýšlí, jestli je důležitější pravda, nebo krása.

múra v žaluzii zavřená
rtf pdf 365 dní bez mezer
vrčením psa ochromená
slyš hrdelní hlas Jakuba
v zářivce moucha
ve změti kabelů najdi téma
a pichlavá visacíka co nikdy nenosím
čerstvé zprávy z redakce
když dětský ševel ve Fabrice utichá
okoraly novým dnem
a naše životy mimo tato setkání
mají nepředvídatelný počet znaků
i bez mongolfiéry
nechceme šlápnout vedle
ani do toho
páč nejhorší je manýra
šarže a placatý text

Proto mám Dětskou scénu tak ráda.

Eva Davidová

ROZHOVOR S...

...JANOU FRANKOVOU, UMĚLECKOU VEDOUcí DISMANOVA DĚTSKÉHO ROZHLASOVÉHO SOUBORU

Jak ses dostala k recitaci?

Bylo to za normalizace v Chebu. Vystupovala jsem na okresní recitační soutěži a na tu dobu tam byli neobvykle osvěceni porotci – třeba Soňa Pavelková, dlouholetá vedoucí souboru HOP-HOP v Ostrově nad Ohří, Jiřina Kovaříková, která učila ve Velké Hleďsebi, loutkář Jarda Hrubý. Pamatuji si, jak mě každoroční pátrání po textech – připravovala mě maminka, tak jsme hledaly spolu – bavilo. Chodila jsem do Lidové školy umění „na loutky“. Učil nás Karel Soukup, v té době už starý pán, spolupracovník Gustava Noska, tedy toho pána, který vyřezal Hurvínka. Pamatuji si maňásky s těžkými sádrovými hlavičkami, které nešlo unést. Ale od té doby pro mne žádná loutka nebo předmět nejsou mrtvolky.

Co tě na dětském přednesu baví?

Na dětském přednesu mne nejvíce baví, když si recitátor vybere dobrý text, pochopí ho a má chuť ho sdělit. Pak zapomínám na technické nedostatky.

Co ti na dětském přednesu vadí?

U dětského divadla si stále víc uvědomuji, jak „chyby“, které jsou vytýkány například na přehlídkách, vedoucí souborů vidí a mají pro ně většinou úplně prosté vysvětlení. Naopak čím dál víc věcí mi vadí u profesionálního divadla nebo přednesu pro děti. Do školky přijede „kočička Jarčí, co strašně ráda tančí“ a některé paní učitelky vzápětí objednájí bedničku s oušky a ocásky a maminkám pak těžko vysvětlovat, že to, co vidají na školních besídkách, není to pravé ořechové.

Co pro tebe znamená fenomén recitace?

Člověk se setkává s literaturou, snaží se nějak v ní zorientovat. Najít texty, které jsou nosné, zajímavé a zároveň má potřebu je sdělit. To znamená, že s literárním textem nezůstává sám někde v izolaci, ale je tam touha také být interpretem. Má touhu sdělit, proč si to vybral a co tím chce říct. Přemýšlí, na koho chce text zacílit.

Když o tom takhle mluvíš, tak si představuji někoho, řekněme, hotového. Ale tady na přehlídce jsou různé věkové kategorie, i když ti úplně nejmladší tady nejsou. Jak recitaci vnímáš ve vztahu k osobnosti dítěte a jejímu zrání?

Já vlastně nevím, proč tu není ta nejmladší kategorie. Jestli je to z nějakých, řekněme, provozních důvodů. Třeba, že by tak malé děti nezvládly se tady na přehlídce orientovat. Děti ode mě ze souboru to ale berou docela úkorně, že tu nemohou být, že se končí na úrovni kraje. Případají si pak trochu vydělení. Nevím vlastně, proč to je. (Poznámka: Praxe ukazuje, že je pro nejmenší interprety obtížné udržet a interpretovat text s původním zaujetím a záměrem.) Já si myslím, že každé setkání s literaturou má velký smysl. Zároveň je to věc velmi individuální,

až intimní. U každého dítěte je to navíc úplně jiné a taky záleží, jaký je to soubor. Jestli to mají například všichni povinné. Jestli si mohou texty vybírat nebo výběr udělá paní učitelka.

Když se někdo věnuje interpretaci textu, to znamená, že si nejen texty čte, ale i k interpretaci využívá svůj hlas, projeví se to nějak na osobnosti člověka? Dělá to něco s jeho osobností? Pozoruješ něco takového při své letité zkušenosti?

Myslím si, že každý, kdo „vyleze“ s tak intimní věcí, jako je přednes, před diváky, tak potřebuje hodně odvahy. Potřebuje základní rozhodnutí interpretovat zvolený text. Je to najednou jiné, než když si text čtu doma s lampičkou. Vykračuji ze světa literatury směrem k posluchači, a to si žádá pevné přesvědčení, že to chci udělat. A proto to děti rozvíjí nesmírně. Už to rozhodnutí vědět co chci říct. Ale zároveň u každého je to jiné. Nevím však, jestli to rozvíjí jeden sval, jako u hokejisty, nebo nějakou konkrétní schopnost, to nevím.

Ptám se na to proto, že jsem při práci s dětmi pozorovala, jak se jako recitátoři osvobozují z naivních interpretací, co si, řekneme, přinesly ze školy. Jak se při hledání podoby textu mění, zrají, stávají se sami sebou. Jak jdou ke svému já, k vlastní podstatě. Pozoruješ něco takového?

Já mám v souboru sedmdesát dětí a každý rok si musí povinně vybrat nějaký text a musí ho interpretovat. A zdá se mi, že není moc těch, které k tomu mají přirozenou chuť. Myslím si, že to může být tím, že když recituješ text, tak jdeš s kůží na trh. Není za co se schovat. Musíš se pokorně snažit pochopit význam slov a najít míru přiblížení se textu a touhu jej sdělit. Naše děti se například hodně diví, že práce za mikrofonem neznamená jen zapojení hlasu a hlavy, ale že to je práce celého těla. Celého člověka. Mikrofon odhalí úplně všechno. Tam je slyšet veškerá faleš nebo nejistota. Mikrofon na vás prozradí všechno. A není moc recitátorů, ani mezi profesionálními herci, kteří by tohle dokonale zvládli. Myslím, že recitace je hodně těžká disciplína. Když jdu do rádia číst nějaké komentáře, jsem mnohem klidnější, než když tam jdu interpretovat nějakou poezii.

To mě tedy přivádí k otázce, jestli může recitovat každý?

Herecká inteligence je určitý druh inteligence. Určitě může recitovat každý, ale u těch interpretů, které mě baví poslouchat, jde o hodně specifickou dovednost.

Démostenés, řecký antický politik, měl velkou jazykovou vadu a stejně proslul jako řečník. Může vada výslovnosti pohřbit možnost stát se úspěšným recitátorem?

My jsme rozhlasový soubor, a tak jsou kritéria velmi přísná. Děti s hlasovou vadou nebo dyslektici jsou ve velké nevýhodě proti těm, kteří přirozeně dobře vyslovují. Také si pamatuji, jak můj syn Antonín vyhrál jednou první kategorii krajské soutěže a neuměl „r“. Ovšem to bylo v tu chvíli jedno. V momentě, kdy je člověk - a může být i docela malý - přesně při věci, tak mu odpustíme různé technické nedokonalosti. Myslím si, že sdělit text je dar.

Rozmlouvala Veronika Rodová

ZAPSALI JSME...

...NA BESEDĚ LEKTORSKÉHO SBORU S RECITÁTORY 4. KATEGORIE

Zuzana Jirsová a Jaroslav Provazník hovořili s Terezou Radovou o úryvku z knihy Ivony Břežinové Jmenuji se Martina. Ptali se jí na to, zda knihu četla, jak se k ní dostala a jestli četla i další autorčiny tituly. Tereza knihu četla, ve škole podle knihy dokonce hráli divadlo. Společně se pak bavili i tom, že text je pro Terku příliš jednoduchý, neumožňuje jí jít více do hloubky, a tím projeviti její kvality recitátora. Terce bylo doporučeno, aby vyprávění „nekouskovala“ tím, že bude číst každou čárku. Jak u Terky, tak i u Karolíny Joo, jež přednášela text Barbary Constantine Pes Bambula, oba lektori hovořili o rozdílném přístupu k práci s prozaickým a monologickým (dramatickým) textem. Pro přednes a monolog platí jiná pravidla. Jaroslav vysvětluje Karolíně, že „...v přednesu vyprávím o nějakých postavách, i když je text napsaný v první osobě, ale nejsem jimi. V monologu jedním za postavy. Jako posluchač jsem se ztrácel v tom, jaký je tvůj názor jako vypravěčky, interpretky.“ Také v případě používání pauz platí jiná pravidla pro přednes prózy a monologického textu. Pauza v divadle může být dlouhá, ale je naplněna jednáním, zatímco příliš dlouhá pauza v přednesu může působit rozpačitě.

Lektori Martina Longinová a František Kaska rozebírali s Matějem Převrátilím jeho přednes Havlova textu Z juvenilí. Podle Martiny text není rozsahem dlouhý, ale je náročné ho uchopit, zvláště v Matějově věku. Přesto Martina cítila, že Matěj ví, co chce říct a jaký názor na text má. Rezervu lektori vidí ve formě, konkrétně v práci s přesahem, tedy myšlenkou, která přesahuje z jednoho verše do druhého. Přednesu nesvědčí, když se recitátor snaží mechanicky dodržovat verš. Příliš dlouhou pauzou na konci verše s přesahem by mohlo dojít k rozbití myšlenky. Přesah se dá řešit např. kratší pauzou, změnou intonace, přidechem, anebo jen důrazem bez pauzy. V přesahu je možné najít další zajímavé významy a recitátor může přemýšlet nad tím, jak to autor asi myslí.

Radek Marušák a Jana Franková mluvili s Vojtěchem Moulisem o jeho přednesu textu Jamese Thurbera Ťuhák a veverky. Radka Vojtěchův projev zaujal, avšak na začátku mu vadilo, jak na svůj výraz „tlačil“. Obecnější úvod by byl lepší. Jana doplnila, že je dobré dát posluchači prostor a netlačit na něj. Radek pokračoval: „Když začnu zhurta, nemám kam dál jít, a tak to musím pustit, a tak to spadne. A pak zase nahazuji.“ Je třeba myslet na stavbu textu, být si vědom toho, co ještě mám při recitaci konkrétního textu před sebou.

Roman Manda

VČERA JSME VIDĚLI...

Adéla Pašková

Patrik Zívalík

Martina Marková

ZAPSALI JSME...

...NA DISKUSNÍM KLUBU PRO DOPROVOD RECITÁTORŮ 2. A 3. KATEGORIE

František Oplatek si volil pro seminář vhodný prostor. Stanovil jím venkovní sluneční posezení před Tyjátrek. Místo bylo schváleno pronesením, že „všichni jsme tady dobře“. Diskusní klub se rozjížděl pozvolna a všichni z tuctu osob doprovodu si mohli pročíst text, který je zaujal a chtěli by o něm detailněji mluvit. František pak narušuje vzniklé soustředění upozorněním, že už v předchozím setkání se věnovali kritériím výběru textu. Volba padla na text Miloše Macourka Strýc Robert, který přednášela Barbora Tichá.

Je téma vášně či osudové lásky vhodné pro náctiletou dívku? Je sice dobré lehce nadsadit latku, aby bylo k čemu směřovat, ale stále mít na paměti úroveň zkušenosti dotyčného recitátora. Zvolený text byl však hodnocený jako vhodný pro „celý život“, jelikož zkušenosti a pohled na danou situaci nabývají různých vrstev. Měla tedy recitátorka nad textem nadhled? A odkud ho mohla získat? Zmíněny byly filmy, pop kultura nebo první lásky, které se zdají být osudové. Diskutující se zcela neshodli na tom, zda došlo k souladu textu, autora předlohy a recitátorky. Naprosto ve shodě ovšem byli u Karla Smeykala a jeho úryvku z knihy Nuselskej punk. Každopádně vítězí láska k textu na první pohled, ale člověk by se ho neměl bát opustit ve chvíli, kdy si nemohou navzájem už nic nového nabídnout, respektive je-li laťka kdesi u kolen.

Josef Pekárek

PŘEDSTAVUJEME VÁM...

...LEKTORA DISKUSNÍHO KLUBU PRO DOPROVOD RECITÁTORŮ

Františku Oplatkovi jsme také položili tři otázky: Jak ses dostal k dětskému přednesu? Co tě na dětském přednesu nejvíce baví? Co ti na dětském přednesu nejvíce vadí? A zde nabízíme jeho odpovědi.

1. Zážitek 1: Na školních besídkách recituji se záplem většinou básně o vojácích – ulívám se z výuky, učitelky mě výjimečně chválí, baví mě to.

Zážitek 2: Na průmyslové škole vystupuji jako hudební doprovod recitátorek místního recitačního kroužku – ulívám se z výuky, mám gratis dvojku z češtiny a ruštiny, jako podkres k budovatelským básním hraju kytarové motivy z Krylových písniček, tudíž dělám takovou malou revoluci pro znalce – baví mě to.

Zážitek 3: Deváták se „značkou“ dyslektika a problémového žáka přednáší pár veršů takřka 600 let starého Villona, a ono to naprosto a dokonale funguje – baví mě to.

Zážitek 4: Setkávám se správnými lidmi ve správnou chvíli – Zuzankou, Jardou, Radkem, Ninou, dalšími a dalšími – baví mě to dodnes.

2. Výpověď a soulad. Výpověď o čemkoliv – recitátorovi, autorovi, společnosti, atd... V případě přednesu dětského výpověď obohacená o dětský pohled na svět. Pohled, který zkoumá, baví se, raduje se, dívá se, smutní, kritizuje, ironizuje – zkrátka je pro mě čitelný a pravdivý. Soulad mezi textem, autorem, recitátorem a prostředky, které volí k interpretaci textu. A mezi oním „pedagogičnem“ a celkovým projevem recitátora.

3. Když učitel nechá dítě „na holičkách“, nebo si naopak za každou cenu prosazuje svou „dokonalou“ představu. Obojí je z recitačního projevu cítit na sto honů. A také přehnaná soutěživost a slova jako: „Nejlepší z vás zvítězí, v poli poražených skončili, kolikátý jsi to vlastně byl?“ Atd., atd.

PŘEDSTAVUJEME VÁM...

... LEKTORSKÝ SBOR DĚTSKÝCH RECITÁTORŮ

Položili jsme všem lektorům tři stejné otázky: Jak ses dostal/a k dětskému přednesu? Co tě na dětském přednesu nejvíc baví (zajímá)? Co ti na dětské recitaci nejvíc vadí? A poté jsme každého z nich požádali o nakreslení obrázku: Prosím, nakresli mi divadlo.

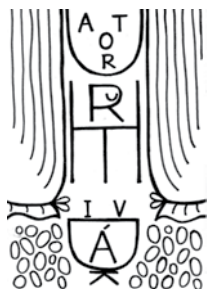
MARTINA LONGINOVÁ

1. K přednesu jsem se dostala ve 3. třídě ZŠ. Naše úžasná paní učitelka Beránková nás k tomu vedla. Vyráběli jsme maňásky, kulisy a vyprávěli. Mně bavil i přednes, s básničkou od L. Sředy jsem zvítězila v okresním kole tehdejší Dětské scény. Nastoupila jsem do LDO v LŠU, tam jsem chodila 10 let, pak na DAMU a přednesu jsem věrná dodnes. Přednes je prostě skvělá disciplína, nabízí neuvěřitelné možnosti sebevyjádření. Díky němu jsem také poznala spoustu báječných přátel, kolegů, co si víc přát?

2. Na přednesu mě nejvíc baví ta svoboda a možnost i velmi intimně lidem něco sdělit sám za sebe. Záleží jen na vás, co si přečtete, budete chtít interpretovat a jak... Může vám pomoci osvědčený pedagog, ale člověk si časem na hodně přijde i sám. V divadle pracujete kolektivně a tím je to jiné. Skupina se musí opravdu „potkat“ se vším všudy, aby výsledek byl kvalitní.

3. Nejvíce mi vadí křeč, nepravda, nepoctivost v práci, prázdná exhibice, klišé, lacinost a podbíživost nekvalitních předloh. Také jsem si v posledních letech všimla, že mnohdy tvůrcům ani nezáleží na tom, aby byli pochopeni, stačí jim, když jejich ego je spokojené. Jako vše i tyto obory se vyvíjejí, dnes se žánry a divadelní postupy prolínají, inspirují. Stejně tak přednes už dávno pracuje i s neverbálními prostředky. Neměl by se však vytratit jasný záměr všeho tohoto našeho počínání, řemeslo a upřímná touha sdělit lidem něco podstatného.

ZUZANA JIRSOVÁ

1. Básničky jsem si ráda říkala od malička, a když jsem trochu povyroستla, jezdila jsem z Kamenice nad Lipou na recitační přehlídky. Tenkrát dávno se jim říkalo „soutěže tvořivosti mládeže“. Bylo to opravdu pěkné, ale ještě lepší bylo vydat se ven, jít s malou knížkou po polních cestách a nahlas si číst. Třeba několikrát za sebou vyslovit to, co básník napsal. Tahle vášeň mě posedla, když mi bylo asi tak 13 let. Ale vydržela mi hodně dlouho. Teď už knížku s sebou do přírody nenosím, ale často mi v mysli vytanou verše – a tak si je říkám.

2. Z pohledu dospělého, který spolu s dětským recitátorem hledá, mě nejvíce baví právě to společné hledání, prokutávání se textem, formou a možnými výklady tématu. Stejně krásný je čas pokusů a omylů, hledání výrazu, jak tělem a hlasem vyjádřit osobní názor a jak vyslat své sdělení dál. I když se to někdy úplně nepodaří, cesta plná hledání za to stojí.

3. Protože vím, jak nesnadná je cesta od prvního čtení ke sdělení a k vystoupení, přijímám, že ne vždy všechno vždycky vyjde. Ale mrzí mě, když přednášející nedodržuje formu, kterou textu vtiskl autor. A nejsem schopna přijmout projev, ve kterém je hráno na vnější efekt, a přitom se nic nedovím o osobním stanovisku recitátora k tomu, co velmi barevně říká. Například nemám ráda uměle vytvářenou zábavnost či pitvoření anebo naopak projev zatěžkaný nadbytečnou nostalgií. Říkám tomu „ždímaní smíchu, ždímaní slz“.

VČERA JSME VIDĚLI...

Jolana Rayová

Daniela Vodičková

Tereza Radová

VČERA JSME VIDĚLI...

Natálie Janíková

Ondřej Švanda

Denisa Středová

FRANTIŠEK KASKA

1. K dětskému přednesu a divadlu jsem se dostal nejdříve jako dětský recitátor a divadelník (asi v 8 letech), pak se ze mě stal dospívající recitátor a divadelník, pak dospělý recitátor a divadelník a souběžně s tím učitel dramatické výchovy, tedy ten, kdo (mimo jiné) pracuje s dětskými recitátory a divadelníky. Prostě běžná nuda – kontinuita nebyla přerušena.

2. Opět klišé. Mám rád děti, mám rád divadlo a mám rád poezii (a literaturu celkově). Dětské divadlo a přednes mi umožňují spojit tři radosti dohromady. Mám taky rád lidi, kteří dobře pracují s dětmi a zajímají se o děti, divadlo a přednes, a s těmi se tím pádem můžu setkávat. To mě baví. Kromě toho, že dětské divadlo a přednes jsou světem komunikace, spolupráce a tvořivosti, světem vztahů, emocí i myšlenek.

3. Na dětském přednesu mi občas vadí: Zbytečné ambice některých rodičů či pedagogů přenesené na děti. Neustále se opakující problém s dramaturgií – tedy blbé texty, případně texty obtížně interpretovatelné vzhledem k věku nebo osobnosti recitátora, taky „recyklované“ texty, kde často ani neznáme původní verzi autora. Výběr textu způsobem: „Paní učitelka přinesla tři texty a já jsem si z nich vybral tenhle, protože byl tak nějak nejlepší.“

Černé divadlo

s černými loutkami

JAROSLAV PROVAZNÍK

1. Jak jsem se dostal k divadlu? Vzpomínám si na několik prvních kroků:

- Když mi bylo asi tak pět let, koupil mi táta loutkové divadlo. Bylo to v dobách, kdy v Praze nad Bulharem ještě fungoval legendární krámk paní Münzberga, kde se daly dokupovat loutky pro domácí marionetová divadla. Pamatuju se, že jsme tam s tátou kupovali vodníka, protože ho táta potřeboval do hry Vodníkova Hanička, kterou mně tehdy (mimo jiné) hrál. (Hra to je dost vypečená, ale vynořování se vodníka za kulisu rákosí bylo úžasné.)

- Na konci ledna či začátku února 1956 o mých prvních pololetních prázdninách (možná to bylo až v červenci 1956 o velkých prázdninách), když jsem přijel do Nového Bydžova k babičce, mně strejda snesl z půdy odložené loutkové divadlo. Nacházelo se v žalostném stavu, a tak jsem se rozhodl ho natřít na bílo. A hned jsem se vypravil na půdu pátrat, jestli tam někde po koutech nejsou zapomenuté loutky.

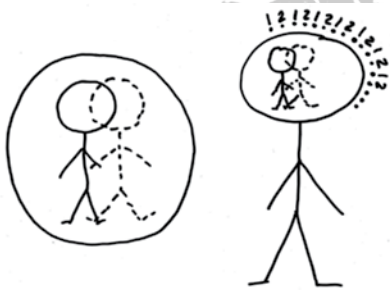
- Asi tak o rok později jsem se o prázdninách v Lomnici nad Popelkou dostal do zákulisí sokolského loutkového divadla, kde se hrálo s velkými marionetami. (Hrál se tam „tradiční“ pokleslý marionetářský repertoár, ale když se Kašpárek dostal do pekla, úžasně se na jevišti kouřilo z kotlů!)

- Pak už následovalo i v Praze chození na loutková představení. Dodnes si vzpomínám na Sůl nad zlato v jakési tělocvičně v Kateřinské ulici u Slepé brány a na Sněhurku a sedm trpaslíků i s oponou s Hradčanami kdesi na Kodaňské ve Vršovicích. (Představení to musela být všelijaká, ale byl to pro mě zážitek, včetně těch Hradčan na oponě.)

- Když jsem začal sám v Bydžově i doma našim i malému bráchovi hrát loutkové divadlo (kousky to musely být dost děsné), dopídila se máma někde, že v Gröbovce na Vinohradech v Ústředním domě pionýrů a mládeže existuje loutkářský kroužek, do kterého mě přihlásila. No a tam se v mém životě přehodila zásadní výhybka, protože jsem úderem toho okamžiku (podzim 1959) začal chodit do kroužku k Hance Budínské... A tu už těm o něco starším není třeba představovat. A ti mladší si snadno mohou najít (na webu i v literatuře), čemu se Hana Budínská věnovala, a jak o divadle a dramatické výchově přemýšlela.

2. Co mě na dětském divadle a přednesu zajímá? Že má každý možnost se v něm podle

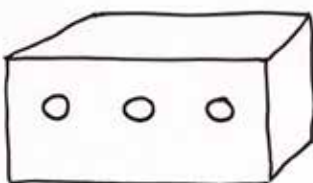
3. Na dětském divadle jako celku mně nevadí vůbec nic. Zato mi vadí, že ve škole se děti pořád ještě o divadle a jeho podstatě dozvídají méně než málo, ačkoliv dramatické a scénické nás obklopují od rána do večera. A v poznávání divadla je úloha dramatické výchovy nezastupitelná. Podle toho, jak to pořád ještě ve většině škol vypadá, se zdá, že z uměleckých oborů existuje jen literatura, výtvarné umění a hudba. V některých školách už sice dramatická výchova zakotvila, řady kvalifikovaných učitelů dramatické výchovy se rozrůstají, ledy se tedy lámou, ale asi to bude ještě nějaký čas trvat, než nastane uspokojivý stav.

JANA FRANKOVÁ

TO JE BEDÝNKA. DIVADLO, KTERÉ CHCEŠ,
JE UVNITŘ

Odpovědi na otázky viz rozhovor strana 46-47.

ZEPTALI JSME SE...

...NA DIVÁCKÉ DOJMY Z VYSTOUPENÍ RECITÁTORŮ 4. KATEGORIE

ZAUJAL TĚ NĚKTERÝ Z TEXTŮ SVÝM TÉMATEM?

Veronika Faitová (15 let)

Zaujal mě drastický text s koněm (pozn.: Jacques Prévert: Náměstí Carrousel). Jsem velkým milovníkem koní, jezdím na nich, a tak se mi to velmi líbilo. A i to, jak to Ondřej Kohoutek zpracoval.

Lucie Semančíková (44 let)

Řekla bych, že u čtvrté kategorie mě podstatně zaujalo více textů, než u té třetí. Určitě se mi líbila ta undergroundová koláž (Papírový absolutno) a Balonky. Těch textů bylo samozřejmě více a já si nemyslím, že bych dokázala určit ten opravdu nejlepší.

Kateřina Urbánková (42 let)

Moc se mi líbil Nuselskej punk. Přišlo mi to velmi osobité. Zaujalo mě, že to byla vlastně taková „love story“ a při tom originální a také, že to hezky souznělo s interpretem. Jako další se mi líbil text Papiřový absolutno tím, jak to bylo hravé a krásné. Kostka cukru se mi taky líbila, ta byla příjemná na poslech. A ještě na mě udělal dojem text Citlivá bystost, který byl velmi dojemný. Myslím, že to bylo takové víc ženské téma, a že bylo krásně zpracované.

KTERÝ Z RECITÁTORŮ TĚ OSLOVIL SVOU INTERPRETACÍ?

Veronika Faitová

Bylo jich tolik, že se nedá určit ten nejlepší. Všichni byli skvělí a zajímavě podávali text divákům.

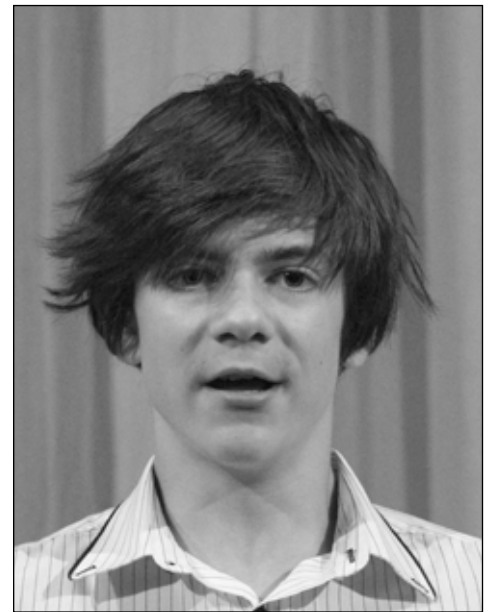
Kateřina Urbánková

Zaujala mě interpretace vázaná k všem textům, které jsem jmenovala v předešlé otázce. Recitace Anny Červenové na mě velice silně zapůsobila. Každý z recitátorů do svého přednesu vložil něco silného a osobitého.

Ptala se Anna Marie Kocylová

VČERA JSME VIDĚLI...

Jan Roháč

Ondřej Kohoutek

Daniel Pečinka

VČERA JSME VIDĚLI...

Karolína Joo

Jiří Peškar

Martina Czyžová

NA SLOVÍČKO S...

...RECITÁTORŮ 4.KATEGORIE

**JAKÉ TÉMA SDĚLUJEŠ VE SVÉM
PŘEDNESU? CO CHCEŠ PŘEDAT
DIVÁKOVÍ?**

KAREL SMEYKAL

(Green Scum: Nuselskej punk)

Kluk se potká s holkou poté, co se pohádali, snaží se jí říct, jak ji má rád, a nedokáže to. Ale díky tomu, co zasadil (Pozn.: místo macešek kedlubny) se mu to náhodou povede.

FRANTIŠKA BAKOŠOVÁ

(Petr Nikl: Pohádka o abecedním pořádku)

Mně se v textu líbí přesmyčka názvů zvířat, to mi připadá vtipný. A zajímavý je, že je to zapo-

jené do toho příběhu, že z toho vyjde nějaká pointa a můžu si z toho udělat srandu.

MARIANA MATĚJČÍKOVÁ

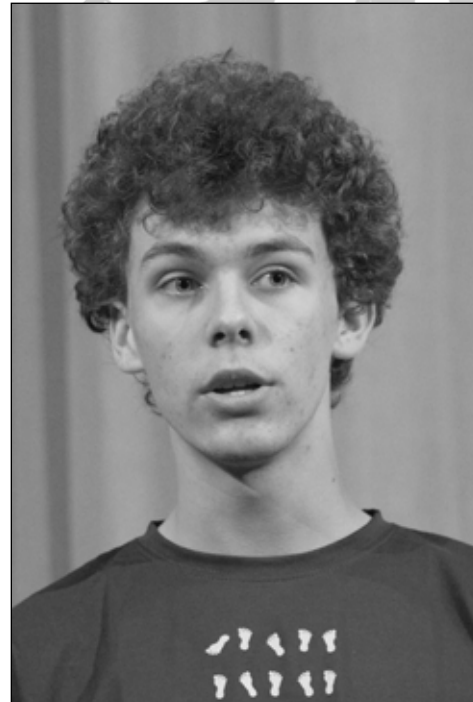
(Lilly Eisenschimlová: Kostka cukru)

Hlavně doufám, že to posluchačům dojde, o co tam jde - o lidský vztahy. Nejdůležitější moment je to rozpouštění. Když se kostka cukru rozpouští, tak už je to vlastně konečný rozhodnutí, už se to nedá vzít zpátky. A jsou tam i jiné věci, třeba první dívčí zkušenosti...

VOJTĚCH MOULIS

(James Thurber: Ťuhýk a veverky)

Nejdůležitější pro mě je diváky pobavit, aby z toho přednesu měli radost. A pak samozřejmě předat nějakou myšlenku. Tady u toho textu je vidět rozdíl mezi mužem a ženou, vztahy mezi manželi. Ukázat, že jsme každéj jinej.

VERONIKA FAITOVÁ

(Ivan Klíma: Balonky)

Pohled toho dítěte, že do poslední chvíle samo nechápe, že je vlastně předčasně po něm. Text píše jakoby brácha o sestře. Divák má pochopit, že dítě tu situaci nechápe, a proto je v klidu. A pak je tam ještě ta víra. Někdo věří v Boha a někdo věří učitelce a tomu, že mu pomůžou balonky v klavíru.

JOHANNA SZPYRCOVÁ

(Daisy Mrázková: Úplně nejkrásnější věc)

Mně se na tom líbí ta otázka, která je velmi častá a často si ji sama pokládám: jestli je důležitější říci upřímný názor a pravdu, anebo toho člověka tolik neranit a říct milosrdnou lež. Já sama neznám odpověď.

BARBORA TICHÁ

(Miloš Macourek: Strýc Robert)

Vyprávím příběh o strýci Robertovi, kterej byl hroznej sukničkář a ty ženský se mu v srdci kupily a kupily, až to srdce nevydrželo a udělalo prsk! A strýc umřel. Divák se má hlavně pobavit.

Ptala se Eva Davidová

Matěj Převrátil

Petro Slána

VČERA JSME VIDĚLI...

Anna Červeňová

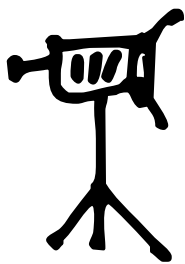
Alexander Koukol

Tomáš Pavlů

NAHLÉDLI JSME DO...

...SEMINÁŘE – DIVADELNÍ IMPROVIZACE

V sobotu ve čtvrt na jedenáct ve svitavské Kavárně v parku zahájil úvodní seminář divadelní improvizace lektor Ladislav Karda. Zúčastnit se jej přijeli zejména studenti z vysokých a středních škol a také několik učitelů dramatické výchovy. Jejich motivy, proč se přihlásili právě na tento seminář, jsou různé. V improvizaci vidí možnost sebezrovoje, přípravy na učitelskou profesi, výzvu k překonání vnitřních obav, cestu, jak se učit rychleji reagovat na podněty, zdroj různých her a cvičení užítkovatelných v dramatické výchově.

Před první aktivitou Ladislav ozřejmil svůj přístup k improvizaci: „Pro mě nejdůležitější je být s druhým a být si toho vědom.“ Poté zahájil cvičení postavené na posílání impulsu různě přes kruh, a to tak, že jeden hráč očima zkontaktuje jiného, druhý kontakt opětuje, a pak oba tlesknou zároveň.

Během cvičení Ladislav vysvětloval, že celá skupina musí sledovat, kde signál aktuálně je, a že je třeba být stále ve střehu, protože kdykoli někdo může poslat impuls komukoli. Podobně i improvizátoři, kteří právě nehrají, sledují své kolegy na jevišti a zároveň jsou připraveni kdykoli vstoupit do hry a pomoci spoluhráčům. Dodal také, že je důležité navázat oční kontakt, přičemž ten musí být jasně adresován. A zároveň by vysílající hráč měl počkat na druhého, je-li to třeba. Během tohoto cvičení skupina zároveň hledala společný rytmus.

Po sérii aktivit zaměřených na naladění se na spoluhráče a na reagování na různé druhy podnětů se seminaristé přesunuli ven do parku a věnovali se improvizacím cvičením ve dvojici. V jednom z nich se dvojice postavily proti sobě. Jeden z dvojice prováděl sérii jednotlivých pohybů s mezipauzami a druhý hráč opakoval pohyby se zpožděním o jednu dobu. Ladislav různě obcházel dvojice a instruoval je: „Když vám to na začátku nepůjde, klidně spoluhráče zastavte. Začněte pomaleji. Až se v tom budete cítit dobře, můžete zrychlit.“ Jak se v reflexi ukázalo, toto cvičení není zdaleka tak jednoduché, jak vypadá. Pravá improvizace totiž začíná v okamžiku, kdy hráčům dojde série naučených nebo vymyšlených pohybů. Když se lektor seminaristů zeptal na to, co zjistili, že jim funguje či co by jim mohlo pomoci, zaznělo např.: „Rytmus.“ nebo „Když pohyby vychází jeden z druhého.“ Účastníci dílny sami našli důležitý klíč, jak ke cvičení mohou přistupovat. Ukázalo se, že jim díky tomuto poznání zčásti odpadá náročná práce vymýšlet zcela něco nového, tedy stále začínat od nuly. Tělo v daném okamžiku nabízí spousty možností, jak pohyb rozvíjet dál a dál. Poté seminaristé vytvořili nové dvojice a pustili se do experimentování s cvičením a mimoděk se zároveň seznamovali.

Další blok improvizací semináře lektor zaměřil na práci se slovními asociacemi. Jednalo se o sérii cvičení jednak pro menší skupiny, jednak pro dvojice, přičemž Ladislav zdůrazňoval význam rytmu, který člověka tlačí k tomu, aby o tom, co ho napadá, moc nepřemýšlel, ale spontánně reagoval. Byl si však vědom toho, že ve skupině, která se ještě moc nezná, obdobná cvičení mají své limity.

V závěrečné reflexi si seminaristé sdělovali své dojmy a přání, kudy se vydat dál: „Na začátku jsem byla nervózní, že tu nikoho neznám, ale nakonec to bylo v klidu.“ „Zajímalo by mě, jak to udělat, když nemám žádnou zkušenost s improvizací.“ „To, co jsme dnes dělali, byla, doufám, živná půda pro to, co přijde.“ Improvizací seminář v prosluněném parku měl své kouzlo.

Roman Manda

ZAPSALI JSME Z...

...DĚTSKÉHO DISKUSNÍHO KLUBU

Kromě souborů, které byly v sobotu k vidění, se dětského diskusního klubu pod vedením lektorky Hedviky Švecové a Boženy (Báji) Osvaldové, účastnil ještě soubor Vydýcháno z Liberce, který ji obohatil o několik nezažitých postřehů diváků.

Po úvodní hře na babu, při které se diskutující zaktivizovali, se začalo prvním představením **Pac a pusu aneb něco z Broučků** (Na posledních chvíli, ZUŠ Ostrov). V diskusi se hovořilo o vyprávěčských vstupech v inscenaci. Pro mnohé bylo překvapením, že to nebyla nahrávka. I lektorka Hedvika si uvědomila, že šlo o hlas „on-line“, až když přišli dva herci na jeviště. Divák ze souboru Vydýcháno položil otázku, zdali by neměli být tito herci vidět. V tom, jestli by to inscenaci pomohlo, však shoda nenastala. Soubor sdělil, že nápadů s látkami se vymyslelo víc, ale použily se jen ty, které se jim líbily. Nedávno prý podle rad od diváků přidával látky do druhé půlky inscenace, kde původně nebyly. Takže se inscenace stále mění a to už 3 roky. Soubor se shodl, že dřív to hrál jako pohádku, ale teď už to bere jinak a víc věcí jim dochází. V poslední době hrál hodně pro mateřské školy, kde děti příběh přijímají a dávají pozor, u starších dětí už to ale takové nebylo.

Druhým diskutovaným představením byl **Raoul** (Svačina, ZUŠ L. Janáčka, Frýdlant nad Ostravicí). Oceněna byla živá hudba. Dle slov hlavního aktéra vedoucí souboru věděla, že umí na

akordeon, a tak to celé vzniklo. Písničky zase vybrala jeho učitelka francouzštiny. Dalším pozitivem byly podle diváků loutky (autor Jindřich Andrýsek). Herci ze souboru byli rádi, že loutky byly k rozeznání i z větší dálky, i když nebyly vidět zajímavé detaily. Původně se je snažili vytvořit sami, ale zjistili, že to není dobrá cesta. Také se ukázalo, že souboru chyběla jedna ženská postava, která měla Raoula chtít, a tak si její úkol rozdělily ostatní dívky ze souboru. Inscenace se začala zkoušet v lednu, premiéra byla na oblastní přehlídce a herci ze souboru přiznali, že se inscenace poté často proměňovala, až se jim jednotlivé verze začaly plést.

Zapsal Martin Domkář

ZAPSALI JSME...

...Z DISKUSE O PŘEDSTAVENÍCH 1. BLOKU

Letos byla diskuse s lektorským sborem divadelní části přehlídky určená jak veřejnosti, tak studentům pedagogických škol. Ve Stodole se sešla docela velká skupina lidí, která ve středu prostorné budovy vytvořila dva kruhy. Povídání otevřel lektor František Zborník konstatováním, že není třeba se obávat diskutovat a sdělovat svůj pohled na viděná představení, a vtipně dodal, že i v lektorském sboru jsou individuality, a každý to může vidět jinak.

Poté se rozběhla diskuse, čemu diváci po prvním představení **Pac a pusu aneb něco z broučků** tleskali. Zaznělo: výkon chlapce, který hrál Broučka; znakovost; obraz koloběhu ročních dob vytvořený látkami a Brouček uprostřed; jednoduchost a zároveň složitost; práce se znakem, který v určitých momentech vytvářel divadelní metaforu, pohybová i mluvní vybavenost dětských interpretů.

Poté se diskutovalo o problémových momentech inscenace: nedůsledná práce se znakem; nedostatečnost konkrétních vztahů mezi postavami, ve kterých zůstala pouze poslušnost. Někteří se pozastavili nad výběrem předlohy, jiným nebyla zcela příjemná hudba, popisnost a diskutovalo se také, o čem to bylo. Účastníci diskuse vnímali téma pokory (k sobě navzájem, ke smrti), soužití ve společenství, pospolitost, vztahy mezi Broučkem a Beruškou. Vedla se diskuse, zda šlo o nadsázku, nebo ne.

V podobné struktuře se vedla debata o představení **Raoul**. Líbila se živá hudba, rám a obrazy s loutkami, využití francouzštiny, dobrá energie celého souboru.

A také padlo, že soubor nedohrával situace. Ty byly často nepřehledné a nepřesné, například nebylo jasné, zda Raoul umí, nebo neumí jezdit na kole, což je pro téma klíčové. Padla otázka ohledně tématu. Bylo to o zatloukání? Pro některé to bylo o tom, že někdy není možné sdělit svému okolí celou pravdu. Knižní předloha nabízí více témat, ale pro jaké se soubor rozhodl, nebylo zcela zřejmé. Shrnutí lektory: představení bylo nedoformulované, jako bychom řekli jen tři čtvrtě věty. Ale pokud bude soubor na inscenaci pracovat dál, těšíme se na reprízy.

hav

VČERA JSME VIDĚLI...

Pac a pusu aneb něco z Broučků

Raoul

Pac a pusu aneb něco z Broučků

...Z DISKUSÍ LEKTORŮ O PŘEDSTAVENÍCH 1. BLOKU

NA POSLEDNÍ CHVÍLI, ZUŠ OSTROV – PAC A PUSU ANEB NĚCO Z BROUČKŮ

si zbytek jednoduše domyslí (a podle reakcí diváků se to opravdu někdy děje). Možnáby se dalo říci, že inscenace je jakousi úhlednou rozpočítanou ilustrací.

I to by snad bylo možné, kdyby ovšem byl čitelný jeden zásadní vztah - vztah souboru k vybrané předloze. Jaké důvody vedly soubor k tomu, aby dnes ve svém věku a situaci uvedl v život právě Broučky? V představení nenacházíme ani náznak ironie či odmítnutí..., všimáme si naopak jakési uctivé pokory, která je však tak výrazná, že se nám jí skoro nechce věřit.

Nejvýraznější téma, které zůstalo po vypuštění náboženských motivů, je totiž potřeba poslušnosti. Rodičům možná umírá syn a oni opakovaně zmiňují jen to, že nebyl poslušný. Je opravdu možné, že se s tím soubor ztotožňuje? Stejně jako nás překvapuje, že vyprávěči mluvící do mikrofonů svou dikcí uchovávají či podtrhují „přeslazenost“ předlohy.

Vztah k předloze ovšem komplikuje i závěr, kdy po informaci o smrti všech broučků soubor vyskočí a radostně sborově pronese „pac a pusu“. Jako by mu předloha a osud jejích postav byla najednou spíše lhostejná.

Inscenace místy zajímavě pracuje s výtvarnými prostředky. Například když se pruh zelené látky stane překážkou v letu, nebo znakem pro plynutí času a střídání ročních období. Citlivé jsou kostýmní znaky jednotlivých postav, ačkoli se občas přihodí nedůsledný detail (jako např. když u broučků vytírají stejným materiálem, ze kterého bude mít Beruška šaty...).

Větší opatrnost by asi byla dobrá při volbě hudby. Hudební motivy z Ledového království jsou příliš známé a příliš odkazují ke konkrétnímu typu produkce. Ve spojení s klasickou látkou tak - i přes svou neoddiskutovatelnou účinnost - mohou v určitých momentech působit až parodicky.

Zároveň je však třeba říci, že vše výše zmíněné nezastíní fakt, že inscenace je kultivovaná, poučená a pečlivě vystavěná. Díky výtvarným prostředkům, jasné stylizaci a přehlednému rámci působí srozumitelně a jednotně.

SVAČINA, ZUŠ LEOŠE JANÁČKA, FRÝDLANT NAD OSTRAVICÍ – RAOUL

kdy jsou herečky v rolích mladých sousedek, které opraváře Tamburinasvádí, a kdy se proměňují ve vyprávěčky příběhu. Obě polohy jsou zcela v řádu věcí, jejich pečlivé odlišení by však soubor pomohlo lépe rozehrát či „dohrát“ situace a také zpřesnit, o čem vlastně má být.

V rámci prostředků, které soubor zvolil, je zcela na místě využití plošných loutek. Dobře volené jsou i konkrétní situace vybrané pro loutkové zpracování - „kaskadérské“ scény rychlé jízdy na kole, pádů, nárazů, úrazů, pro něž se loutky dobře hodí. Je však škoda, že právě v těchto scénách soubor nevyužil možností, které loutkové divadlo skýtá. Využívá ho spíše pro ilustraci vyprávění. Nepracuje dostatečně s fokusem, s dynamikou, se vztahem loutkářů k situaci, kterou hrají. Náznaky tu jsou - loutky se dostávají mimo rám, loutkáři postupně připravují Tamburinovi víc a víc nebezpečnou dráhu apod. Jen by to chtělo mnohem více odvahy a hravosti. Nejasné řešení loutkových částí navíc opět znejasňuje děj a rozostřuje hlavní téma.

Stejně tak by bylo potřeba technicky zpřesnit všechny přechody a přestavby, které značně nabourávají temporytmus inscenace. Zvolený inscenační princip dovoluje brát vše do hry, ať jde o instalaci loutkového divadla, nebo třeba nandávání a sundávání harmoniky.

Z uvedeného snad vyplývá, že věříme, že představení má velký potenciál. Vyžaduje jen čtená začistění a několik jasných rozhodnutí.

Karafiátovi Broučci jsou předlohou, která promlouvá k dětem zcela jiné doby a jejím hlavním cílem je výchova k poslušnosti v křesťanském duchu. Navíc je to předloha velmi sentimentální, o světě, kde je vše v pořádku, a příliš dramatické nenabízí. To vše je pochopitelně dětskému divadlu spíše překážkou.

Soubor si je toho do značné míry vědom. Vypouští náboženské motivy nebo je nahrazuje obecněji platnými. Volí výraznou pohybovou stylizaci, značné tempo, efektní hudbu atd. V krátkých výstupech osekává dialogy na minimum, až někdy zůstávají spíše hesla či strohé komentáře.

Zvolený klipový až komiksový způsob vyprávění však nedovoluje vytvářet to, co je v divadle zásadní - vztahy mezi postavami a z nich plynoucí situace. Naznačené vztahy působí chladně, jako by počítaly s tím, že divák znalý předlohy

Představení o vynikajícím opraváři kol, který před všemi tají, že neumí jezdit na kole, nás dobře naladila již v úvodu. Je zcela jasné, že soubor má látku rád, baví ho hra s francouzskými motivy v kostýmech a hudbě, užívá si jednotlivé minisituace a minirole. Od začátku do konce neopouští lehkou nadsázku.

Z mozaiky kratičkových scén má postupně vyplynout role opraváře v městečku, jeho snaha podělit se o své palčivé tajemství, nalezení přítele se stejným osudem a rezignace na snahu říci pravdu. Problém ovšem je, že i přes mnohé výborné nápady a vtipy jsou tyto kratičké situace jaksi neurčité, nedodělané, nepřesné či nedoformulované (jak kdo chce). A to činí zamlženým a nejasným i téma inscenace.

Zdá se například, že není zcela rozhodnuto,

ZEPTALI JSME SE...

...NA DIVÁCKÉ DOJMY
Z PŘEDSTAVENÍ

Co tě nejvíc zaujalo na představení Pac a pusu aneb něco z Broučků?

Lada Blažejová (40 let)

Ten draj. Ta strašná energie, která z těch dětí čišila. A to, jak to šlapalo.

Milan Hrabal (63 let)

No, zajímavý na tom jednak bylo to barevné provedení. To bylo velmi zajímavý. A potom ten celý průřez tím Karafiátem. To znamená ten výběr pasáží, které ztvárnili. Například konec byl jako vždycky u Karafiáta dojemný. To se jim podařilo. Kdybych neznal Karafiáta, tak bych asi nevěděl, co to znamená. Ale nejspíš se předpokládá, že to člověk má znát.

Matylda Homolová (13 let)

Asi ta práce s tím kontrastem barev celkově. A ta plátna, scénografie.

Anna Červeňová (15 let)

Takový ty rychlý přechody, kdy člověk nemusel ani dlouho čekat a bylo to fakt ve většince. A taky mě hodně zaujaly ty látky, jak se na konci vlastně smíchaly všechny roční období a Brouček tím prolétal. To bylo moc hezký.

Alžběta Šváblová (11 let)

Mně se nejvíc líbila hudba, protože byla taková, že se k tomu hodila. Hrozně mě to na konci dojalo. Líbilo se mi, že to skončilo dobře.

Magda Marková (38 let)

Práce všech těch dětí. Radost z toho, jak hrajou.

Anna Casiopea Habart (5 let)

Mně se tam hodně líbilo, jak ona říkala, že bude potřebovat mateřidousky. Mně se líbily ty polštářky.

Co tě nejvíc zaujalo na představení Raoul?

Veronika Půlpánová (25 let)

Mě zaujalo loutkové papírové plošné divadlo hráno přímo před námi na stole, za pomoci krásného bílého rámu. Tak tento střih, realita versus loutka, se mi moc líbil.

Jiří Peškar (14 let)

Tohle představení se mi líbilo víc. Bylo to hodně zajímavý téma. Je to vlastně o někom, kdo spravuje kola a na kole ani sám jezdit neumí. To je takový hodně zajímavý.

Daniel Palla (11 let)

No, bylo to pěkný, propracovaný. Byli sehra- ní všichni.

Jitka Pluháčková (čerstvá důchodkyně)

Upřímně? Já, kdybych si byla nepřečetla předlohu, tak bych se v tom trochu ztrácela. Protože pro mne tam nebylo dostatečně řečeno, že jezdit neumí. Mně přišlo, že to tam je jen naznačený, takže já bych v tom asi tápala. A pak mi taky trochu přišlo, že ty výkony byly mnohdy nahraný. Neodpovídaly situaci a věku těch herců. Jako že nebyly od nich.

Lucka (17 let)

Asi části, kde byly nakreslené ty postavy. Dráha a tak. Prostě vše za tím obrazem.

Ptal se Josef Pekárek

Pac a pusu aneb něco z Broučků

Raoul

DNES HRAJE...

STRAŠIDELNÁ POHÁDKA

... ZŠ ROUSÍNŮV

Vedoucí souboru Michaela Kyjovská vybrala k inscenování předlohu Martina „Magora“ Jirouse z knihy Magor dětem a zpracovala se souborem (celou třídou) krátký veršovaný příběh o tom, co se stane, když Františka a Marta zůstanou samy doma.

Ptala se Františky Marta:
„Máme zavřený vrata?
Nepolezou sem strašidla?
Venku je tma jak povidla.“

„Vrata jsou samy železo,
tudy k nám strašidla nevlezou.
Viděli by je kohouti
co sedí v jívě na prouti
a jak by na ně kokrhali,
strašidla by se hrozně bály.“

DNES HRAJÍ...

OSKAR A RŮŽOVÁ PANÍ

Jak vznikl název vašeho souboru?

Při vymýšlení názvu souboru před sedmi lety nebyla přibližně polovina současné partičky, jelikož přišla mnohem později. „Piškvorky“ se nám líbily, protože jsme byli ještě malí, přibližně osmiletí, hraví a také (jak říká naše vedoucí) nechutně genderově vyvážení – tak jakou jsou bílé a černé hrací kameny. Přece jen jsme nechtěli být jenom roztomilí, a tak občas v názvu souboru zvýrazníme jedno nesympatické zvířátko... Určitě ho snadno najdete...

Co nás na divadle baví?

Můžeme se stát někým nebo něčím jiným, odreagovat se, tvořit, vyjádřit se, a přitom zapomenout na každodenní starosti a být s dobrými lidmi. Máme rádi ten kouzelný, ale náročný

moment, kdy se to, co je na papíru, promění v představení.

Co vám na divadle vadí?

Štve nás, že hraní a chození do divadla nedocenění (všichni) naši vrstevníci... a občas shánění rekvizit...

Co vás vedlo k volbě předlohy?

Chtěli jsme něco vážnějšího. Co by nás bavilo. Tak jsme vymýšleli situace a pak jsme zjistili, že existuje knížka, která nějaká témata, se kterými jsme si hráli, obsahuje. (Pozn.: Jde o knihu Oskar a růžová paní francouzského autora Erika-Emmanuela Schmitta.) Fanda ji donesl a pak už to jelo.

Kdo je podle vás Růženka?

Obyčejná sestra, která si vytvořila vztah k jednomu pacientovi a snaží se najít východisko ze situace, ve které se ocitli. Ona si to vymýšlí na místě, ty historky ze své minulosti. Například říká: „Byla jsem...“ Je tam malé zaváhání a pak řekne, co ji první napadne. „Zápasnice.“ Takhle jsme to mysleli. Mluví sprostě, protože v tom prostředí se to nedá jinak zvládnout. Jak sama říká: „Kdo by mluvil jako kniha, šel by do háje.“

Jak jste hledali výtvarnou podobu inscenace? Učili jste se chodit o berličích?

Na začátku bylo představení úplně jiné. Bylo tam míň postav, a tak jsme je museli přidat. Pája (Pavla Bušková, vedoucí souboru) objevila skládací postele.

A jak jste tvořili Oskara?

To bylo jasné. Pro nás je to kluk s berličkou, je hodně slabý, čím dál oslabenější a oslabenější. Fanda před tím měl vykloubenou nohu, a tak s berlemi uměl. A teď už na nich děláme blbosti všichni. Pavla dodává: Druhý Oskar to dotáhl k dokonalosti. Vašek, co ho hraje, přišel na premiéru s oholenou hlavou. Schválně si ji sám kvůli představení oholil. A když si sundal čepičku, všem zatrnulo.

Hrajete o zvláštní situaci – o smrti. Zažili jste při zkoušení nějakou zvláštní příhodu?

Pája se pořád snažila, aby to dobře dopadlo. My jsme chtěli, aby Oskar umřel, tak, jak je to v knize. Pája chtěla hepáč, ale předloha a soubor mluvily jasně. Měli jsme za úkol si knihu přečíst. Jak to tak bývá, četli jsme to všichni na poslední chvíli, večer před zkouškou. Ale přečetli jsme ji jedním dechem.

Pavla: Já to nechtěla dělat, z pohledu dospělého se mi to zdálo moc těžké, bolavé. A oni byli ti, kteří předlohu hlídali. Jako ostříží. Furt hlídali, jak to říká Růženka, jak to říká Oskar. Věděla jsem, že můžu být klidná, že to pohladí zevnitř.

Během zkoušení jsme objevili, že existuje scénář. Tak jsme s ním chvíli pracovali, ale nakonec se vrátili ke knize. Nechtěli jsme dělat, co už udělal někdo před námi, a taky nám ten scénář nevyhovoval. Nectil předlohu. Oskar například mluvil moc spisovně, ne jako desetiletý kluk.

Co byste vzkázali lidem, kteří se ocitli v situaci Oskara?

Na všechno se najde nějaký ten pytel mouky.

Ptala se Veronika Rodová

DNES HRAJÍ

(ZVĚDAVÁ KÁČÁTKA ANEB PUTOVÁNÍ PRAHOU)

Jak vznikl název vašeho souboru?

Vymýšleli jsme název pro náš soubor, psali jsme návrhy na papírky a pak vybírali. Vyhrál název Ejchuchú. Asi vznikl tak, že nás divadlo baví a Ejchuchú je prostě radost. Vymyslel jsem Juchú a Johan domyslel Ejchuchú.

Proč jste se pustili do inscenování Zvědavých káčátek?

Protože jsme prostě ve škole ukončovali téma Praha... Měli jsme projekt Praha a taky se hodilo vymyslet divadlo na naší zahradní slavnost... Hlavně jsme to dělali prvně jen pro slavnost.

Co vás na divadle baví?

Písničky. Spolupráce. Baví mě hrát. Tanec, protože se jím dá vyjádřit spousta věcí i beze slov. Že se může vymýšlet cokoliv. Zábavné a vtipné scénky. Mluvení, přednes a pantomima. Na divadle mě nejvíc baví vymýšlení nápadů. To, že mě vidí lidi, které neznám, a taky moje role. Na divadle mě baví všechno!

Co vám na divadle nejvíc vadí?

Mně nevádí nic. Vadí mi morbidní věci. Nejvíc asi trapné role. Že musím pořádně mluvit a artikulovat. Nejvíc mi vadí, když herci zkomolí nějakou hezkou starou pohádku. Když někdo šišlá nebo mluví moc rychle. Vadí mi, že se hraje spíš vevnitř než venku. Asi mi nejvíc vadí hluk. No přece nic mi na něm nevádí! Je to super – alespoň pro mě!

Máte představení o putování a cestování.

Kam jste se vydali nejdál?

Robert: Havaii. Anita: Bahamy. Honza: Egypt. Terka: Bulharsko. Johan: Řecko. Julie: Chorvatsko. Daniel: Řecko.

A jaká místa v Praze máte nejraději?

Divadlo Minor. Černý Most. Karlův most. Národní divadlo. Minor.

Které místo jste tam ještě nenavštívili a chtěli byste?

Pražský hrad. Jump park.

Dokončete větu: Zvědavý je ten, kdo...

...se na něco ptá. ...se chce něco dozvědět. ...něco ho stále zajímá. ...pracuje jako policista.

Jaké vlastnosti mají vaše kačenky?

Zvědavé, upovídané, drzé, teroristické.

Jak probíhalo vaše zkoušení? Vzpomenete si na nejveselejší zážitek?

Terka: Jak nám Vítek předváděl metro.

Pepča: Poslední písnička Pražákům, těm je tu hej.

Už jste si prošli všechny ulice, které jsou zmiňovány v této písni? Která je pro vás nejtajemnější?

Ne. Francouzská. Týnská.

Ptal se Josef Pekárek

NA NOČNÍM STOLKU REDAKTORŮ...

...KNIHA UMĚNÍ KOMUNIKACE S DĚTMI

Haïm Ginott je izraelský klinický psycholog, dětský terapeut a výchovný poradce, který se zabýval především komunikací s dětmi a mládeží. Ve své knize s vysvětlujícím podtitulem *Láska a selský rozum nestačí* popisuje mnoho příkladů z praxe a následně uvádí způsoby a techniky, jak komunikovat s dětmi respektujícím způsobem. Respektující způsob komunikace znamená hovořit s dětmi (a nejen s nimi), aniž bychom je ponižovali, hodnotili a aniž bychom je soudili. Umění vyjadřovat hněv, aniž bychom děti (mládež, dospělé) zraňovali. Ginott v knize popisuje, jak uznat, co děti cítí, prožívají a co si myslí, aniž bychom jejich vnitřní svět zpochybňovali a sráželi jejich sebevědomí. Většině rodičů totiž navzdory nejlepší vůli a lásce, kterou ke svým dětem cítí, chybí rodičovské dovednosti, které se na žádných školách nevyučují. Samotná láska a selský rozum často nestačí, do výchovy je potřeba zapojit i rozum, nadhled a odstup dospělého, který se těmto dovednostem může naučit. Čtivý text spojuje moudrost s humorem,

nadhled a odstup, ale i zkušenosti dětského psychologa s bohatou terapeutickou praxí.

Vybíráme pro vás úryvek z knihy:

Dělat něco správně neznamená, že z vás vyroste dobrý člověk.

Většina lidí věří, že pochvala posiluje u dětí sebevědomí a dodává jim pocit bezpečí. Ve skutečnosti ale může pochvala vyvolat napětí a nevhodné chování. Proč? Mnoho dětí má čas od času destruktivní přání týkající členů jejich rodiny. Když rodiče řeknou dítěti: „Ty jsi ale hodný kluk“, nemusí to být schopné přijmout, protože sám sebe vidí docela jinak. ... Čím víc ho rodiče chválí, tím hůř se chová, aby ukázal, jaký „skutečně je“. ... Je možné, že nevhodným chováním dává dítě najevo nesouhlas s tím, jak ho druzí vidí.

Není neobvyklé, že děti, kterým se dostane pochvaly za to, jak jsou chytré, budou méně ochotné vzít na sebe těžký úkol, protože nechtějí riskovat svou reputaci. Když však děti pochválíme za vynaložené úsilí, může se jejich vytrvalost ve zvládání náročných úkolů zvýšit.

Výše citované řádky z knihy korespondují s posledními výzkumy v oboru psychologie. V mnohých jiných odborných publikacích se uvádí rozdíly mezi tzv. žádoucí a nežádoucí pochvalou. V knize *Respektovat a být respektován* manželé Kopřivovi vydělují pochvalu a ocenění a uvádějí jejich rozdílnost. Pochvala může být neadekvátní a může mít ono neblahé působení na psychiku ještě nezralého dítěte, na druhou stranu ocenění je důležitou zpětnou vazbou pro dítě a je jím vyjadřována podpora (Kopřivovi, 2008).

Ginott, Haim: *Umění komunikace s dětmi. Láska a selský rozum nestačí*. Praha: Portál, 2015. Knihu je možné zakoupit na: <http://obchod.portal.cz/umeni-komunikace-s-detmi/?tab=2>.

KOUTEK JAZYKOVÉ ARCHEOLOGIE...

...MONGOLFIÉRA

V češtině se dnes častěji užívá pojmenování horkovzdušný balón. Jméno odkazuje ke dvěma bratrům, Josephu-Michelovi a Jacquesi-Étienneovi Montgolfierovým, kterým v 18. století uhranula představa létání. Vlastnili továrnu na výrobu papíru, a když si přečetli knihu Josepha Priestlyho *O různých druzích plynů*, začali experimentovat s vodíkem. Plnili jím různé druhy papírových sáčků, ale plyn stále unikal. Zkoušeli také páru, ale ta se srážela na stěnách a papír ztrácel pevnost. Tak to šlo jedenáct let. Pak Joseph „náhodou“ spatřil, jak se na chvíli vznese živýtek jeho ženy, když sušila své prádlo pomocí teplého vzduchu z krbu. Během týdne zkonstruoval malý balón a naplnil jej horkým vzduchem. Využil tak fyzikálních principů, které popsal již řecký matematik Archimédés ve 2. století př. Kr. Dne 5. června 1783 uspořádali první veřejnou produkci ve městě Annonay. Balón byl zhotoven z přírodního hedvábí - této látky se říká taft - které se ukázalo být vhodnější než papír. Balón o průměru 11 metrů vyletěl do výšky 2 kilometrů, udržel se ve vzduchu asi 10 minut a pak shořel ve vinici. V té době přišla zpráva, že v Paříži chce balónem plněným vodíkem vzlétnout Jacques Charles. Bratři se báli, aby o prvenství vzletu nepřišli, proto si pospíšili a 19. září 1783 ve Versailles před zraky krále Ludvíka XVI. a Marie Antoinetty jimi sestrojená mongolfiéra vzlétla. Nutno poznamenat, že šlo o velmi odvážný čin, protože v té době panovala představa, že ve větších výškách není žádný vzduch. Do balónu usadili i první pasažéry, ovci, kohouta a kachnu, kteří let přežili. První balón s lidskou posádkou vzlétl 21. listopadu 1783 a dostal jméno *Dobytí nebes*. Posádku tvořili vědec a šlechtic - fyzik Jean-François Pilâtre de Rozier a markýz d'Arlande, kteří po 8 minutách letu přistáli bez jediného škrábnutí. Bratři Montgolfierové byli povýšeni do šlechtického stavu.

Zdroje: Bratři Montgolfierové. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2017 [cit. 2017-06-10]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Brat%C5%99i_Montgolfierov%C3%A9

Historie létání balonem. *Bohemia Balón* [online]. Praha: Bohemia Balón, 2017 [cit. 2017-06-10]. Dostupné z: <https://www.bohemia-balon.cz/cs/o-balonovem-letani/historie-letani-balonem>

VČERA JSME SI VŠIMLI...

...DIVADLA KJÓGEN

KOMIKS

...MONGOLFIÉRA

ZAHLÉDLI JSME...

Jakub Hulák, recitátor 46. kategorie

PROGRAM DĚTSKÉ SCÉNY 2017

NEDĚLE 11. ČERVNA

8.00–8.45	dílny pro recitátory 2., 3. a 4. kategorie	SZŠ
9.00–11.30	vystoupení recitátorů 2. kategorie	kino
9.00–12.30	výlet pro děti ze souborů	
9.00–13.00	semináře A–E	Fka, stodola, KaP
10.00–11.35	2. blok přehlídky – vystoupení pro veřejnost	
13.00–14.30	beseda lektorského sboru s recitátory 2. kategorie a jejich doprovodem	MMG
	diskusní klub pro doprovod recitátorů 3. a 4. kategorie	SZŠ
	dílny pro recitátory 3. a 4. kategorie	SZŠ
	seminář R	Trám
15.00–16.40	2. blok přehlídky – vystoupení pro účastníky Dětské scény	
	Oskar a Růžová paní	
	Piškvorky, ZUŠ Roberta Schumanna, Aš	Fka
skupina A	Zvědavá káčátka aneb Putování Prahou	
	Ejchuchú, MŠ a ZŠ Sofie, Říčany	Trám
	Strašidelná pohádka	
	ZŠ Rousínov	Tyjátr
skupina B	Strašidelná pohádka	
	ZŠ Rousínov	Tyjátr
	Zvědavá káčátka aneb Putování Prahou	
	Ejchuchú, MŠ a ZŠ Sofie, Říčany	Trám
17.15–18.00	diskuse lektorského sboru s vedoucími souborů vystupujících v 2. bloku	Fka-2. podl.
17.15–18.45	dětský diskusní klub	Fka-aula
18.15–19.30	diskuse o představeních 2. bloku	Fka, stodola
	doplňkový program	
20.00–20.40	Pochovajte ma za lištu	
	DRIM, ZUŠ Jozefa Rosinského, Nitra	Fka
21.15–22.20	Všichni jsme si...	
	Naopak, dramatická školička Svitavy	Trám

Fka	Fabrika Svitavy	stodola	farní stodola svitavské
KaP	Kavárna V Parku		římskokatolické farnosti
SZŠ	Střední zdravotnická škola	Tyjátr	Alternativní klub Tyjátr
MMG	budova Městského muzea a galerie ve Svitavách	Trám	Divadlo Trám

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY - ČÍSLO 2.

Redakce: Hana Volkmerová (šéfredaktorka), Veronika Rodová, Roman Manda, Josef Pekárek, Pavel Kocych (grafika a sazba), Ivo Mičkal (foto), Jazz Jameson čtyřnožec. Tisk: DTP centrum Svitavy. Redakce sídlí ve 3. podlaží Fabriky Svitavy. Neprošlo jazykovou korekturou. Uzávěrka čísla 2 - 10. června 2015 v 23:16. Náklad 250 ks.